

EKONOMSKA KONKURENTNOST ZEMLJE – KOLIKO ZEMLJA PODRŽAVA I ČUVA LJUDE I PRIRODNO OKRUŽENJE

Tvrdnja da se pojedinci uvek ponašaju racionalno u ekonomskoj literaturi se smatra aksiomom (pretpostavka koja se ne dokazuje). Pretpostavka ili aksiom racionalnosti podrazumeva: 1) da akteri vrlo dobro znaju šta je u njihovom najboljem interesu, i 2) da mora da deluju racionalno ako žele da optimizuju blagostanje. Međutim, u savremenoj ekonomiji ova teorija doživela je „kolaps“ oličen u slomu pretpostavke o ekskluzivnosti ekonomske motivacije ili materijalnog ličnog interesa. Savremena ekonomija sve više prepoznaje i shvata da se altruizam suprotstavlja egoizmu i da altruizam ima važnu ulogu u različitim tržišnim okruženjima. Sve veći broj ekonomista ističe da ekonomski akteri nisu motivisani samo materijalnim interesima, već i brigom o pravdi ili pravičnosti kao unutrašnjim, pa čak i glavnim ciljevima, a što je sve detaljno opisano u prvom radu ovog broja.

Da rast i produktivnost nisu dovoljni za ekonomski razvoj potvrđuju i upravo objavljeni rezultati istraživanja Svet-skog ekonomskog foruma o spremnosti 37 zemalja da izvrše ekonomsku transformaciju svoje privrede. (WeForum, Global Competitiveness Report Special Edition 2020) Zemlje mogu oživeti svoje ekonomije i društva na kratak rok i učiniti ih otpornijima na duži rok u četiri međusobno povezane oblasti. 1. Ekonomski rast, obnova i transformacija; 2. Radna mesta, zarada i kreiranje novih poslova; 3) Obrazovanje, veštine i učenje; i 4) raznovrsnost, inkluzija, jednakost i društvena pravda.

Prema ovom izveštaju, očekuje se da do 2025. godine polovina zaposlenih mora da stekne nove kompetencije, što znači da država mora da investira u sticanje potrebnih veština, kao što su upravljanje bazama podataka i veštačka inteligencija, učenje uz pomoć mašina, i da se usmeri na podizanje novih veština onih lica kojima sledi gubitak posla zbog dolaska novih tehnologija. Zemlje, kao što su Singapur i Francuska eksperimentišu sa novim načinima pružanja pomoći zaposlenima. Tako na primer Francuska svakom zaposlenom daje godišnje do 800 evra za obuku na nekom od brojnih programa za stručnu preobuku ili usavršavanje. Pored toga, Kovid-19 je potpuno razotkrio neodgovarajuće zdravstvene sisteme koji se sporo prilagođavaju rastućem broju stanovništva u zemljama u razvoju i pove-

ćanju prosečne starosne dobi stanovništva u razvijenim zemljama. Ključni prioritet za ekonomsku transformaciju je povećanje ulaganja u brigu za stare, brigu za decu i infrastrukturu zdravstvene zaštite, koja obezbeđuje sadašnje i buduće potrebe. Zemlje kao što su Švedska, Finska i Kanada su lideri u ulaganju većih iznosa javnih sredstava u zdravstvenu delatnost.

Teme radova u ovom broju, iako pisanih mnogo ranije nego što je objavljen izveštaj Svetskog ekonomskog foruma, uveliko se uklapaju u najsavremenije ekonomske i društvene trendove.

O dalekosežnom uticaju programskog sadržaja nastave na univerzitetima na ekonomski razvoj govore rezultati istraživanja motiva studenata da postanu preduzetnici. Preduzetnici se mogu definisati kao ključni pokretači ekonomskog rasta i suštinski faktor društvenog prosperiteta. Među mladima preduzetništvo se promoviše kao opcija za razvoj karijere, a na nameru da postanu preduzetnici mogu uticati brojni psihološki, socio-demografski i obrazovni faktori.

Pored obrazovanja, važnu ulogu u privrednom razvoju savremenih zemalja ima i zdravstvena zaštita. Na zdravstvene izdatke utiču mnogi ekonomski, ali i neekonomski faktori. Značaj zdravlja i finansiranja zdravstvenog sistema posebno dolazi do izražaja u okolnostima pandemije koronavirusa COVID-19. Bliskom temom bavi se i monografija čiji je prikaz dat na samom kraju časopisa, govoreći o genezi razvoja zdravstvenih zadruga na teritoriji današnje Republike Srbije i preispitivanjem starih iskustava i mogućnosti njihove primene u modernom društvu. Suočavajući se sa krizom javnog zdravlja koja traje pod uticajem virusa COVID-19 i trajnim efektima pandemije na globalnu ekonomiju, kreatori politike širom sveta moraju iskoristiti ovaj trenutak da razmisle ne samo o trenutnom oporavku, već i o tome kako se ovo vreme može iskoristiti za transformisanje njihovih ekonomskih sistema.

Veliki uticaj međunarodnog okruženja na našu zemlju čini zanimljivim i radove o pristupanju Republike Srbije Evropskoj Uniji i Svetskoj trgovinskoj organizaciji, BOT (Build-Operate-Transfer) projekti, uticaju prirodnih i političkih činioca na formiranje deviznog kursa i upravljanje troškovima u bankarskom poslovanju i korporativna špijunaža.

Naravno, u ovom broju imamo i dva rada koja se bave revizijom. Prvi rad govori o upravljanju ljudskim resursima u internoj reviziji. Drugi rad govori o znanjima i veštinama koja su računovošama i revizorima danas potrebna. U radu se razmatraju promene i novi trendovi u oblastima poslovanja računovođa i revizora i na osnovu toga određuju potrebne kompetencije, znanja i veštine koji će pripadnicima ove profesije biti neophodni u narednom periodu. Sticanje svih ovih znanja zahteva kontinuirano profesionalno usavršavanje, kako formalnim tako i neformalnim putem, što zahteva još jednu dodatnu sposobnost profesionalca iz računovodstva i revizije, a to je „da zna šta ne zna”, tj. šta još treba da nauči da bi sačuvalao svoju profesiju, modernim jezikom rečeno, da bi je učinio održivim u svetlu zahteva navedenih na početku ovog uvodnika.

